

Inrikesministeriet
Räddningsavdelningen

Ärende: Utlåtande av Svenska Finlands folkting om utkast till regeringsproposition med förslag till lag om nödcentralsverksamheten

Hänv: Begäran om utlåtande av Inrikesministeriet 18.6.2009 SM094:00/2008

Allmän utgångspunkt

Inrikesministeriet har begärt utlåtande av Svenska Finlands folkting i fråga om ett utkast till regeringsproposition med förslag till lag om nödcentralsverksamheten. Ett syfte med strukturreformen är att slopa nödcentralernas fasta kretsindelning och minska antalet nödcentraler till mellan fyra och sex före år 2015.

Svenska Finlands folkting fick ministeriets utkast till regeringsproposition med tillhörande lagförslag i enspråkigt finsk version, endast ministeriets begäran om utlåtande kom på svenska. Propositionsutkastet ska enligt 31 § 1 mom. i språklagen innehålla ett sammandrag samt den föreslagna lagtexten på svenska. Inrikesministeriets förfarande strider därmed mot språklagens bestämmelser.

Svenska Finlands folkting (nedan Folktinget) ger i det följande sitt utlåtande.

Grundläggande språkliga rättigheter och skyldigheter

Nödcentralsverksamheten omfattas av bestämmelserna i 17 § 2 mom. i grundlagen. Enligt denna bestämmelse ska det allmänna trygga den finsk- och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder. I fråga om den administrativa indelningen och ändringar i denna innehåller grundlagens 122 § 1 mom. två grundprinciper: en indelning av landet i sinsemellan förenliga områden eftersträvas, /så att/ den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. De grundläggande språkliga rättigheterna bör således beaktas och tillmätas betydelse redan när man bereder ändringar i områdesindelningarna. Om det är möjligt att fastslå en administrativt fungerande områdesindelning på flera alternativa sätt bör beslutsfattaren välja det alternativ som bäst säkerställer de grundläggande språkliga rättigheterna.

Var och en har rätt att använda finska eller svenska i kontakter med nödcentralerna enligt 10 § 1 mom. i språklagen, och nödcentralerna ska enligt 23 § 1 mom. självmant se till att individens språkliga

rättigheter säkerställs i praktiken. Utöver detta anges i 32 § 1 mom. att det behöriga ministeriet ska se till att information som är väsentlig för individens liv, hälsa och säkerhet samt för egendom och miljön ges på båda nationalspråken i hela landet.

Enligt 1 mom. i lagen om nödcentraler (157/2000) är lagens syfte att säkerställa produktionen av samt tillgången till och kvaliteten på nödcentraltjänster på lika villkor i hela landet samt att effektivisera samarbetet mellan myndigheterna. Enligt statsrådets beslut om nödcentralskretsarna (214/2003) är landet indelat i 15 nödcentralskretsar. Av dessa är sex nödcentralskretsar tvåspråkiga med finska som majoritetsspråk: Egentliga Finlands nödcentral i Åbo, Helsingfors nödcentral, Sydöstra Finlands nödcentral i Kouvola, Västra Nylands nödcentral i Lojo, Österbottens nödcentral i Vasa samt Östra och mellersta Nylands nödcentral i Kervo. Lagen tillämpas inte i landskapet Åland.

De högsta laglighetsövervakarna har fäst särskild uppmärksamhet vid nödcentralernas bristande service på svenska under de senaste åren. Denna problematik tas också upp i Statsrådets berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2009. Riksdagens förvaltningsutskott har i sitt betänkande (3/2008 rd) om statsrådets redogörelse om nödcentralsreformen 2007 konstaterat att det behövs utbildning för att tillgodose behovet av service på svenska. Utskottet fastslår vidare att de språkliga rättigheterna måste säkerställas, och att det är det viktigt att satsa på båda nationalspråken för att behovet av språkkunskaper ska kunna tillgodoses. Riksdagen kommer att följa upp strukturreformen hösten 2010 och förutsätter information om vilka åtgärder som har vidtagits bl.a. för att förbättra kvaliteten och tillgången på nödcentraltjänster i olika delar av landet, inbegripet språkaspekten+.

Språkliga konsekvenser

I de allmänna motiven diskuteras organisatoriska, ekonomiska och språkliga konsekvenser, och i detaljmotiven finns en redogörelse om förslagets förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning. Folktinget konstaterar att propositionsutkastet innehåller hänvisningar till grundlagen och språklagstiftningen samt vissa principiella ställningstaganden kring hur man avser ordna nödcentralsservicen på svenska. Det saknas emellertid en språklig konsekvensbedömning och en diskussion om hur man i praktiken avser säkerställa tillgången till nödcentraltjänster på svenska.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Matti Vanhanens andra regering ska utvärderingen av de språkliga konsekvenserna av de största statliga och kommunala reformprojekten regleras. Regeringen fastställer därtill i sin halvtidsutvärdering av regeringsprogrammet 24.2.2009 att: +en bedömning av de språkliga konsekvenserna görs i samband med förvaltningsreformer och lagprojekt för att utreda om service verkligen kan garanteras på båda nationalspråken+. Justitieministeriet har med stöd av regeringsprogrammet gett anvisningar om hur språkliga konsekvenser ska beaktas vid lagberedning (JM:s webbplats 24.10.2008). En bedömning av språkliga konsekvenser är alltså en viktig del av lagberedningsprocessen, för att remissinstanserna och beslutsfattarna ska kunna granska förslagen i förhållande till grundlagen och språklagstiftningen samt få en helhetsbild av förslagets konsekvenser.

Folktinget konstaterar att det aktuella propositionsutkastet saknar en bedömning av språkliga konsekvenser, trots att gällande regeringsprogram förutsätter detta. Det är inte acceptabelt att en strukturreform av denna omfattning och av en så central betydelse för befolkningens grundläggande språkliga rättigheter och behov av nödcentralstjänster saknar en språklig konsekvensbedömning.

Folktinget hänvisar till detta och ber ministeriet bedöma bl.a. följande sakfrågor:

- Vilka åtgärder avser ministeriet vidta i praktiken för att i enlighet med strukturreformens syfte förbättra tillgången till och kvaliteten på nödcentralernas service också på svenska?
- Hur avser man bevara och stärka den språkligt välfungerande nödcentralsservicen på både finska och svenska som finns i landet (Österbottens nödcentral)?
- Vilka språkliga problemsituationer har det uppkommit inom nödcentralsverksamheten i landet och vilka åtgärder vidtas för att undanröja dessa framdeles?
- Hur beaktas skillnaderna mellan nuvarande nödcentralskretsar om hela landet (utöver Åland) utgör ett ämbetsområde?
- Hur tryggas tillgången till nödcentralstjänster med beaktande av lokala förhållanden om nödcentralskretsarna slopas?
- Hur beaktas det uppenbara behovet av nödcentralsoperatörer som kan svenska i fråga om utbildningen?
- På vilka orter avser ministeriet inrätta nödcentralerna, och beaktar ministeriet att placeringssorterna bör vara tvåspråkiga för att det ska finnas möjligheter att rekrytera svenskkunnig personal?
- Hur försäkras man sig om att svenskkunniga operatörer tar emot nödsamtal på svenska med hjälp av det nya datasystemet, så att den som ringer får nödvändig information på svenska under samtalets gång och utan tidsfördröjning?
- Hur garanterar ministeriet att nödmeddelanden i exceptionella situationer ges samtidigt på både finska och svenska i hela landet?

Folktinget hänvisar till detta och förutsätter:

- **att utkastet kompletteras till nödvändiga delar innan regeringspropositionen lämnas till riksdagen, dvs. med en språklig konsekvensbedömning.**

Folktingets synpunkter

Enligt förslaget i propositionsutkastet frångås den nuvarande indelningen i nödcentralskretsar, så att hela fastlandet bildar ett tvåspråkigt ämbetsområde. Enligt förslaget inrättas fyra till sex nödcentraler i landet, och det kan bildas verksamhetsområden för det administrativa samarbetet.

Enligt Folktingets uppfattning kan en eventuell indelning i fem verksamhetsområden innebära att dessa sammanfaller med de sk. miljonidistrikten för universitetscentralsjukhusen. Folktinget konstaterar att eventuella beslut om att lägga ner verksamheten vid en eller flera nödcentraler på tvåspråkiga orter i landet får allvarliga konsekvenser för nödcentralsväsendets möjligheter att fungera

PDF Complete

*Your complimentary use period has ended.
Thank you for using PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to Unlimited Pages and Expanded Features](#)

på svenska. Redan i nuläget har nödcentralerna på flera tvåspråkiga orter (Helsingfors, Lojo, Åbo) svårigheter att rekrytera svenskkunnig personal. Direktör Juha-Veli Frantti vid nödcentralen i Egentliga Finland bekräftar att det finns stora svårigheter att rekrytera nödcentralsoperatörer som kan svenska (ÅU 19.11.2008). Två tvåspråkiga nödcentraler finns i nuläget på enspråkigt finska orter, Kervo och Kouvola, och enligt beslut av minister Anne Holmlund 15.5.2009 flyttar Helsingfors nödcentral till Kervo senast i december 2010. Detta kommer ytterligare att försvåra rekryteringen av svenskkunnig personal.

Den enda nödcentralen som i nuläget har en välfungerande service på både finska och svenska är Österbottens nödcentral. Det är därför ytterst angeläget att ministeriet ser till att nödcentralens verksamhet inte hotas. Folktinget uppmanar ministeriet att se över på vilket sätt nödcentralens språkliga service kan utnyttjas både regionalt och med tanke på hela landets behov i framtiden.

En indelning av landet i fyra till sex verksamhetsområden leder sannolikt till att både polisväsendet och räddningsväsendet ser över möjligheten att inrätta egna alarmfunktioner för att säkra servicen på lokal nivå.

En fråga som har direkt anknytning till personalsituationen är utbildningen för nödcentralsoperatörer, som ordnas endast på finskspråkiga orter; i Kuopio och i Tammerfors. Det finns emellertid ett stort behov av att ordna operatörsutbildning på de tvåspråkiga områdena i landet för att få svenskkunniga sökande till utbildningen. Folktinget har framhållit detta redan tidigare, bl.a. i en skrivelse om nödcentralernas service på svenska till inrikesminister Anne Holmlund (14.10.2008). Ett exempel på vad utbildningssituationen leder till är att ingen av sökandena till operatörsutbildningen i november 2008 hade svenska som modersmål. Kunskaper i svenska är inte heller mera ett inträdesvillkor, utan språkkunskaper berättigar endast till extra poäng.

Folktinget konstaterar ännu att nödcentralsoperatörernas lokalkännedom går helt förlorad, om antalet nödcentraler minskas enligt planerna och hela landet utgör ett ämbetsområde. Ett problem i sammanhanget är kommunernas uppgift att lämna in adressuppgifter till Lantmäteriverket, eftersom detta inte är en lagstadgad skyldighet. Detta leder till att de digitala kartorna inte kan uppdateras utan i vissa fall lång tidsfördröjning. Alla nödsamtal kan inte heller lokaliseras, vilket framgår också av propositionsutkastet. Dessutom finns det både enspråkiga och tvåspråkiga gator, vägar, holmar och motsvarande med samma namn, något som ytterligare aktualiseras på grund av de aktuella kommunsamgångarna. Man bör inte heller förbise betydelsen av att en del av operatörerna förstår lokala dialekter på finska och svenska, en förmåga som inte kan utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt ifall nödsamtalen inte längre tas emot av nödcentraler på regional nivå.

Folktinget önskar ännu framhålla att ett gemensamt nationellt datasystem inte kan ersätta personalens kunskap inklusive språkkunskap, erfarenheter och bedömningsförmåga. Om nödsamtal på svenska förmedlas vidare, eventuellt till en telefonkö vid en annan central, går dyrbar tid förlorad. Detta kan i värsta fall leda till förluster i människoliv. Ministeriet bör därför se till att samtal på svenska styrs direkt till svenskkunniga operatörer.

Folktinget har reagerat på det faktum att endast finskspråkig information riktades till landets befolkning vid två tillfällen år 2009, trots att det var fråga om varningar till befolkningen i exceptionella situationer. Detta är inte i enlighet med 32 § 1 mom. i språklagen, som Folktinget hänvisar till tidigare i detta utlåtande. Ministeriet ska alltså se till att informationen offentliggörs på både finska och svenska i landet, så att informationen inte fördröjs på någotdera språket. Folktinget förutsätter att ministeriet med det snaraste upprättar en språklig beredskap med tanke på dylika situationer i fortsättningen.

Folktinget kommenterar utkastet till lagparagraferna enligt följande (inofficiell översättning):

3 § 1 mom. De uppgifter som ingår i nödcentrals servicen utförs enligt principen om god förvaltning. Servicen ordnas så, att nödsamtalen besvaras så snabbt som möjligt.

Folktinget föreslår ett tillägg, så att andra satsen lyder enligt följande: Servicen ordnas så, att nödsamtalen besvaras så snabbt som möjligt på nationalspråken finska och svenska samt enligt möjlighet på andra språk.

6 § 2 mom. Inrikesministeriet beslutar om att inrätta nödcentraler, lägga ner nödcentraler samt om nödcentralernas placeringsorter.

Folktinget föreslår att dessa beslut fastställs genom beslut av statsrådet.

10 § 4 mom. Behörighetsvillkoren för nödcentralsoperatörer fastställs genom förordning av statsrådet.

Folktinget konstaterar att behörighetsvillkor gällande kunskaper i svenska bör ingå i de behörighetsvillkor som fastställs genom förordning av statsrådet.

15 § 1 mom. För att effektivera samarbetet mellan myndigheterna och serviceproducenterna tillsätter inrikesministeriet en riksomfattande samarbetsgrupp vid Nödcentralsverket.

Folktinget framhåller att Nödcentralsverkets riksomfattande samarbetsgrupp bör ha svenskspråkig representation.

Svenska Finlands folkting önskar att ovan anförda synpunkter beaktas i den fortsatta beredningen.

Helsingfors den 26 augusti 2009

SVENSKA FINLANDS FOLKTING

Anna-Maja Henriksson
folktingsordförande

Kristina Beijar
sakkunnig i förvaltningsärenden

PDF
Complete

*Your complimentary
use period has ended.
Thank you for using
PDF Complete.*

[Click Here to upgrade to
Unlimited Pages and Expanded Features](#)